

53257. ✓ 229
06
ХТО? И ЧОМУ ДЕФРАВДУВАВЪ

КАССУ КОНСИСТОРСКУ?

Свѣжа иллюстрація

до дикости

НАШИХЪ ЦЕРКОВНО - НАРОДНЫХЪ СТОСУНКОВЪ.

Додатокъ до студій

О. ОБАЧНОГО.

Накладомъ Кирила Балабана.

ЛВОВЪ, 1880.

Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка,
подоъ зарядомъ К. Беднарского.

Равві, хто согрѣши, сей ли?

Іоаннъ 9, 2.

~~БІБЛІОТЕКА~~
Товариства
у Львові.

Знак

ЛЬВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И- 32 605

Хто дефравдувавъ?

Страшно, переражаючи передали свого часу дневники вѣсть, що канцлеръ гр. к. Метрополитальной Консисторіи во Львовѣ, zdeфравдовавши въ кассѣ консисторской кѣлканайцять тысячъ, зголосився самъ до прокураторіи, жадаючи вымѣрени справедливости за свое злочинство!

Хто сей канцлеръ? — Священникъ! Слуга того Бога, котрый середъ громѣвъ и блискавиць заповѣдавъ, щобы не лише чужого не зачѣпати, но навѣтъ чужого не пожадати! „*Воинъ*“ того Христа, котрый службу „*мамоны*“ несхѣдну съ службою Бога обявивъ, котрый перестерегавъ ѡдати „*последный кодрантъ*“, котрый ширивъ царство въ якѣмъ „*татіе ни подкопываютъ и не крадутъ.*“ Служитель Церкви, того священного институту, въ якѣмъ засада о ненарушенности и святости приватной власности мала и має найтвердѣйшого поборника, бо се въ рещѣ засада уможливяюча въ певной части физичне именоване Церкви. Но не досыть на томъ. Той канцлеръ есть членъ и референтъ Консисторіи, за тымъ членъ гіерархіи, въ шематизмѣ А. R. D. затитулованный, отже свѣ-

тило на тако́й высокóй горѣ свѣтяче, котре иншимъ присвѣчувати бы повинно. Но на добитокъ всего лиха, вѣтъ той канцлеръ рускимъ позвома, тою на свѣтѣ и такъ *ingrata persona*, тымъ сотворѣнемъ Божимъ и такъ вже обмазанымъ, що на нѣмъ и такъ небогато мѣсяця для якои небудь свѣтлости осталося.

„Егда раздѣли ся Христосъ?“ належало бы намъ спытати, якъ колись Апостолъ св. Павло Коринтянь. Мавъ бы той фактъ означати, що вѣра Христова, и обезпечуючій ей институтъ, Церковь свята, зачинають хилити ся до упадку, розпадати ся въ собѣ, принаймнѣй межи нами, коли члены консисторіи, нарушае самъ своевôльно найосновеѣйшія пункты ихъ священного кодексу, — бо, звѣсно, „всяко царство раздѣлшесе на ся запустѣетъ: и всякъ градъ или домъ раздѣливый ся на ся не стаитъ.“ (Мат. 13, 25)? Або се припадокъ вынятковый, подôбный до того якій злучился межи Апостолами Спасителя, межи якими здыбався Юда, що бувъ „татъ“ и дефравдувавъ съ часта Апостольску чи властиве Спасителеву кассу? Що мае означати таке сумне зъявиско? Розберѣмъ причины того обьяву, то побачимо! Отже запытаймо ся:

Чому дефравдувавъ?

Маючи на взглядѣ самъ фактъ, и ôдносячій ся до него сконстатованій даній, була бы ôтповѣдь коротка така:

Канцлеръ здефравдувавшій кассу Консистерску, бувъ чоловікъ сего свѣта и вѣку, утримувавъ широкі стосунки съ людьми, належавъ до „Frohsin-овыхъ товариствъ, живъ шумно, — що все родило великі потреби и выдатки, а що пенсія его канцлерска на всѣ тѣ потреби въ жадеиъ способъ не выстарчала, отже... запомагався въ касу консистерскій, котра була заедно передъ нимъ отверта, бо ключъ до неї бувъ въ его рукахъ.

Отже мали бѣ мы на разѣ причину нѣбы яену доволѣ и зрозумѣлу, для чого онъ здефравдувавъ кассу консистерску.

Но чи то вже вся причина? Не ма за тою нѣякою иншою, котра бѣ посередно на такімъ учинокъ его вплинула? Здає ся, що буде ихъ бѣльше! Слѣдѣмъ!

Хто сей канцлеръ? пытаємо въ друге, шукаючи симъ разомъ за индивидуальними прикметами сего беззаконного чоловіка - священника.

Скажемо найперше, що се вдовець. Може то щось незвычайного? О певне що нѣ. Въ шематизмѣ знайдемо ихъ цѣлыми сотнями тыхъ людей — священникѣвъ, при якихъ доставлено той нещасливый appendix: vid.! Щожь мы симъ хочемо сказати? Чи то: що всѣ вдовцѣ въ титулу вдовства своего мусять або способній яку небудь кассу дефравдувати? О ради Бога: нѣ! Мы тѣлько хочемо обяснити, якій станъ, яку физиогномію представля-

ють собою такі вдівці, въ звичайнихъ и найкрасшихъ припадкахъ. Яка же то фізіогномія? Скажемо коротко: *видъ зломаного життя, збоченя зъ природної дороги життя, загубленої цѣли звичайного життя, конфлікту самого съ собою, розстрою, станъ однимъ словомъ аномальный!* И якій же-жь то гъркій, прегъркій овочи выплоджує такой станъ?! Переберемо ихъ що найголовнѣйші. Дѣстало ся чоловікови — священникови те вдѣство вже въ немолодѣмъ вѣцѣ, а було жите чоловіка упорядковане, щасливе, тодѣ лучає ся то одно невелике лихо, що такой сивый сирота хутнѣйше дѣбѣє ся до гробової постели. Но коли єму молодому лучило ся тако горе, тодѣ того лиха, незацитьканого, насувають ся цѣлай горы. Одинъ зриває всѣ звязки съ людьми, ѡдгороджує ся ѡдъ решты свѣта, зашкаралуплює ся въ собѣ, ныдѣє, ведучи жите вегетабільне. Иншого нападає шаль, кидає ся, щобы придусити своє горе, въ гульню мутного людского товариства, въ якѣмъ ѡнъ помалу загубляє встыдъ, амбіцію, всѣ шляхетнї чувства и доходить до стану цѣлковитої дикости. Иншій зъ горя вступає на дорогу карієры, на якѣй поступає съ ѡбльше або менше щасливимъ skutкомъ и дурить небога свѣтъ якъ може, чуючи заєдно якъ найдоткливѣйше, що тои порожнѣ въ житю єго, яку нанесло єму вдѣство, ничимъ выповнити не можна. Такихъ людей, котри бы таку сумну катастрофу въ своѣмъ житю геро-

ично перетревали, съ своимъ незавиднымъ положенемъ погодили ся, вытычили собѣ якусь цѣль, бѣдали ся съ цѣлою душою выхованю дѣтей, або науцѣ, такихъ стоикѣвъ, кажемо небогато. Но и при такихъ людяхъ твердыхъ характерѣвъ не допускаемо, щобы такі катастрофы не вырыли на ихъ житю глубокихъ ранѣ. Знову такі апатичні люде, котрымъ бы утрата дружины не багато бѣльше значила, якъ утрата якого меблю въ хатѣ, коли бѣ они були, не були бы богато що варта. А такі индивидуа, для котрыхъ смерть жѣнки була бы лише отворенемъ дороги въ широкій свѣтъ, въ свѣтъ rozmaитыхъ утѣхъ або въ свѣтъ „достоинствъ,“ то вже погордливѣ истоты, котрі сплямили одежь іерейску и гѣднѣсть людску на собѣ, для котрыхъ нема нічого святого, ніякихъ освященныхъ звязкѣвъ, ніякихъ святыхъ тайнѣ, для якихъ нема нічого такого, щобы они респектувати були въ станѣ. Но звичайна постать такихъ вдѣвцѣвъ, постать такъ природою людскою усprawедливлена, а певне Божому приказаню не противляюща ся, сумна, но гѣдна и шляхотна, се постать пѣдтятото дуба, котрый карловатѣе, дуплавѣе або сохне и упадае. И чинить ся, що за такимъ вдѣвствомъ зѣ энергичныхъ людей стають непорадні, зѣ интеллигентныхъ людей идіоты, а що найменше зѣ господарныхъ дѣбалыхъ, недѣбайлицѣ. Но то ще не все. Съ руиною житя родинного, знову добу-

вають ся на верхъ старій грѣшнѣй охоты, нахили, котрѣ въ житю родиннѣмъ такъ щасливо буда усмирили ся. Выявляе ся стара амбіція дурна. Гуляща жила ѳдживае. Легкодушнѣсть давна зновъ повертае. То все съ тымъ небезпечнѣйшимъ skutкомъ, бо не ма иншой силы такой живои, такого регулятора, котрый бы хочъ въ части давну силу родинного житя суплювавъ. На всякій разъ, скажемо загально, таке вдѣвство наносить цѣлковите помѣшане въ укладѣ житя такихъ священникѣвъ нашихъ. Мы въ тѣмъ взглядѣ зовсе́мъ не подѣбнѣ до иншихъ священникѣвъ, котрѣ виховували ся для целебату. Мы виховували ся, росли для родинного житя, мы зростали ся съ пляномъ житя такого: иншого житя нѣ чути, нѣ розумѣти не можемо. Мы укладаемо собѣ плянъ, въ родинѣ жити, журити ся, бѣдувати, но и нашѣ раны гоити, умирати въ родинѣ и черезъ родину Богу служи-ти. Певне, що такой плянъ не есть до не зруйнованя. Такъ добре наше влаене житє, якъ житє нашихъ родинъ въ рукахъ Божихъ. Несподѣвано може бути та тонка, нѣжна тканина, надѣрваню, знищеною. И тодѣ то мы конечно представляемо собою якійсь знѣвеченый плянъ съ все́ми skutками фатальными, якѣ таке положене приносить.

Зробѣмъ же теперь зъ того всего ужитоку, приложивши до особы нашего канцлера, то певне що не помылимо ся, коли скажемо, що ѳнъ пред-

ставляе фізіогномію вдôвця священника руского, котрый зрôспи ся съ пляномъ житя родинного, тôлько въ такôмъ житю тихо, спокôйно, безъ шванку и авантуръ, безъ збытку жити и працювати мôгъ. Кожде инше житє було для него не лише неприкладнымъ, но згубнымъ. Дорога карієры була цѣлкомъ ему невластива. А природна легкôсть характеру пôдсычена горемъ пхнула его по розôрваню житя родинного, се есть съ наступившимъ за молоду вдôвствомъ, на дорогу збочень, збыткôвъ, на ту дорогу болотнисту, де чоловѣкъ що разу гôрше грязне, и твердого морального ґрунту знайти не може, на ту дорогу, де помуранє ся болотомъ есть щось натурального, чи то болото есть дефравдація, чи той збытокъ, для якого така дефравдація служитъ.

И думавъ бы хто, що такій канцлеръ есть того роду беззаконникъ, котрый гнилизну упадку въ собѣ носить, котра конечно выбухнути мусить, а тодѣ нема ратунку? Мы судимо инакше: *фактъ, що онъ самъ ôддався въ руки справедливости, доводить, що его сумльнє ще не заглушило ся.* Мôгъ онъ прецѣ однєть тысячъ въ zdeфравдованыхъ грошей обернути на то, щобы такъ тихцемъ умкнути де тамъ до Америки, и закещувати собѣ зъ всякои власти духовной и свѣтской. А коли онъ того не зробивъ, то маємо доказъ, що то блудный сынъ, котрый *пришедъ въ себе,*“ бувъ ще въ станѣ опамятати ся.

Коли бъ тому канцлерови було можна въ певномъ часѣ, коли онъ отямився пѣсля першої сумной катастрофы овдовленя, оженити ся другій разъ, якъ сего потреба его житя, потреба его характеру, его воображень, его души вымагала, вѣримо на певне, що такій упадокъ въ жаденъ способѣ съ нимъ приключити ся бы не мѣгъ. Такъ *вѣдѣство* зробило его цѣлковито нещасливимъ, пхнуло его въ мутный свѣтъ, ѡткрыло передъ нимъ гнилій утѣхи, и навчило его руку сягати за чужій грѣшъ, — отже то *вѣдѣство*, святе нѣбито, котре нашій правнїй церковнїй стосунки для утриманя моральности, поваги (и Богъ знае чого тамъ всего) священства узаконяють. Маємо жъ и моральнѣсть, маємо и новагу! — Но слѣдѣмъ дальше.

Ще позатамтого року передъ зѣбранѣмъ ѡдпоручникѣвъ фонду вдовичо-сиротинского розносили ся вѣсти, що кассіеръ фонду (той самъ канцлеръ) нарушивъ кассу вдовичу. Зъ засѣданя, зъ справозданя комиссіи старои, и зъ зарядженого загальнымъ зѣбранѣмъ шконтра, показало ся, що великїй непорядки въ рахункахъ кассы находятъ ся. (Чи находятъ ся якї бѣраки въ кассѣ и кѣлько ихъ, не дало ся нїчого означити, власне зъ причины недостаючихъ рахункѣвъ). Пѣдъ часъ засѣданя довѣдали ся Ѡдпоручники, що канцлеръ неустанно оплачуе пѣсланцѣвъ карныхъ, якихъ насылае ему що разъ Намѣстництво, щобы предкладавъ рахунки

зъ кассы консисторскои. Чи о тѣмъ всѣмъ Консистерія не знала, коли знали всѣ инші люде? Чому она не постаралась запобѣчи тому всему завчасу, щобы ѡдвернути такую катастрофу сумну, и не допустити до такой ганьбы? Чи не було то єи обовязкомъ природнымъ переконати ся о станѣ рѣчей, и зло направити, або бодай уменшити, коли вже не усунути? Чому она того не зробила? Мы знаємо чому: въ єи лонѣ процвітає филистерія: она поводить ся хиньскими засадами, що „*чинз чина почитатъ!*“ Коли жь она сего не зробила, то чи не має она своєи грубои спѡлки въ тѣмъ актѣ ганьбы? Не мѡгъ н. пр. такой Офиціалъ, яко старый чоловікъ, прикликати такого канцлера до себе, и доты нудити єго, доки той не признавъ бы ся до всего своего грѣху, и потому обдумати способы, якъ бы добути ся такому канцлереви зъ болота, увѡльнити и Консистерію и священство ѡдъ такой гидкои авантуры? Не могла Консистерія поставити такъ контролъора передъ *fait accompli* цѣлои дефравдаціи, якъ потрафила то зробити по легальнѡмъ оголошеню дефравдаціи? Що потому прійшло ся грызти єя, спыхати вину одинъ на другого (Митрополитъ на Офиціала, Офиціалъ на Митрополита), то вини не уменшає. Мы прецѣ такъ голосно поучаємо о *чужихъ грѣхахъ*: но чому жь мы не робимо зъ того всего хочъ найлекшій урядовый ужитокъ? здає ся,

що се собѣ такъ красні слова, вымѣрені для зрѣ-
бленя ефекту.

Якъ мало постарала ся Консисторія о то, щобы
бодай спинити канцлера въ дафравдаціи, щобы не
було пѣчимъ бѣльше якъ выслѣдомъ урядовой
компетенціи, таки ще менше дѣбала о то, щобы жите
такого канцлера спровадити бодай трохи на ѳдмѣнній
дороги, чого вымагама якъ религійностъ такъ и
людекѣсть. Пытавмо ся знову: Чи и о тѣмъ не знали
консисторскій батьки и колеги канцлера, що той
канцлеръ за надто розгулявся? Есть то можливе,
коли они жили пѣдъ однимъ дахомъ? „*Возрастѣ
имать,*“ — екажуть намъ. О! певне задати *Naus-
arest* аѣо абстиненцію, сего они не могли. Се бы
не було и поскутковало. Съ такими людъми треба
обходити ся бѣльше по Христовому, мати надъ
ними милосердѣ, якъ надъ калѣками. „*Юноши
(утѣшай) яко братію,*“ казавъ Апостолъ до Тимотея
(епископа). Треба було отворити таке приѣмне
повѣтре у себе (св. Юра), въ котрѣмъ бы такій на-
туры живій и товарискій ѳддыхати могли. Треба
було де тамъ межи стѣнами того забудованя при-
моцувати такій громовѣдъ, котрый бы всяку бли-
скавицю шалу и намѣтности стягавъ и ударемнявъ.
Чи не можна було завести у себе такій вечеры
(зовсѣмъ не думаємо о нійякихъ *soirée* съ музиками
и съ танцьями), де бы всѣ члены той духовной
конгрегаціи святоюрской конечно знаходити ся му-

сѣли, (однако Митрополитъ якъ и префектъ захри-
стїи) и по Божому, по людски, невинно но свободѣно
забавили ся, хочъ бы и въ карты заграли, зъ
шклянку гербаты або пива выпили, поговорили?
Не було бѣ то ѳдповѣднымъ для такой духовной
конгрегаціи, и конечнымъ для утриманя живого
звязку межи нею? Не було бѣ то дѳбране товари-
ство, котрого членами були бы самї священники?
Не чинило-бѣ то зъ нихъ нїбы одну родину?
А певне що анї одинъ волосъ зъ найважнїйшой
головы не спавъ бы за такою интимностею. Мы
бачили людей съ сивымъ волосомъ (священникѳвъ)
котрїи забавляли ся съ молодиками, що найменше
могли бути ихъ внуками, такъ свободѣно якъ бы се
були ихъ ровесники, що ихъ не тѳлько не знева-
жало въ очахъ тыхъ людей молодыхъ, но надавало
имъ незвычайного притягу. Що въ такѳмъ зааран-
жованю житя середъ св. Юра, велика порція вы-
брыкѳвъ якихъ канцлерѳвъ мусѳла бѣ ѳдпасти рѳчь
певна, а для другои части була бы ѳдѳнята ихъ
песамотѳсть — и походяче зъ нихъ страшне
згѳршене. Цѳлковито ихъ усунути може бы и не
удало ся, бо они мають неразь глубоки сумнї при-
чины, котрї ихъ провокують, и утримують, якъ
мы се сказали на передѣ! — Но якъ тяжело чогось
такого по нашѳмъ св. Юрѣ сподѣвати ся! Нашъ св.
Юрѣ по всѣмъ ѳдновленю и добудованю выгядае
звѣдно якъ бы якїи заклятый двѳръ, де витають

страхи, вышолохуючи одъ себе живыхъ людей! Десъ то ихъ не посвящувано, тѣ гмахи, хочъ они vulgo фигуруютъ пѣдъ названемъ *святого Юра*? (Ой! якъ же то ихъ невластиво прозвано св. Юромъ!), де пануе студѣнь безнастанна, мертвеннѣсть, якъ на березѣ ледового моря....

Послѣдна вина сумного житя такого канцлера, лежить въ нашѣмъ *идолопоклонствѣ*. Завитае де хто изъ старшины духовной сѣльской (gugales) дѣ Львова, выправить невеличкій бенкетъ для крылошанъ, що справляе ему невымовну приємнѣсть, мовъ медомъ смаруе, часами идеальну, (утѣху саму въ собѣ), часами трохи интересовну. Коли жъ завитае молодша братія, то звѣтно, та такъ высоко сягати не може, щобы ажъ угощати крылошанъ, просить на пріемъ канцлера и нижшихъ совѣтниківъ консисторскихъ. А що тыхъ припадкѣвъ, особливо послѣднихъ, бувае дуже часто, то таке даванє ся угостити, въ такихъ канцлерѣвъ чинить ся привыкою, далѣ потребою а на конецъ другою натурою. А знайти границу въ такѣмъ звичаю, о! якъ же трудно!

*

*

*

Такъ бачимо, що причинъ для шумного житя такого канцлера, и для послѣдувавшои въ skutokъ него дефравдаціи дуже богато! Бачимо дальше, що така дефравдація се не изольоване зъявиско, котре самъ вѣйнятковий характеръ канцлера зготовивъ, противне, що се хопта що взялася на дуже першоватомъ значеннѣнѣмъ грунтъ!

Для тыхъ, котрі такого канцлера на смерть зауджують, чинячи его самого безвзглядно за свѣй поступокъ одвѣчальнымъ, —

маємо ту коротеньку ѳдправу, яку давъ Спаситель обвиняющимъ жѣнку проститутку о ви блуде жите: „иже есть безъ грѣха въ васъ, прежде вверзи камень“.

А наша загальна пересторога що до того поступку канцлерского не есть инакша, якъ пересторога Сына Божого дана тымъ жидамъ, котрі прійшли до него „повѣдающе ему о Галилеяхъ, иже кровъ Пилатъ смѣсы съ жертвами ихъ“: *Мните ли яко Галилеяне сїи грѣшнѣйшии наче всѣхъ Галилеянь бяху...? Или они седьдесяте, на нихже паде столпъ Сїлоаскїй и побы ихъ, мните ли, яко тїи должнѣйшии бяху наче всѣхъ живущихъ во Іерусалимъ? Ни, глаголю самъ: но аще не покаетесь, вси такожде погибнете“.* (Луки 13, 1—6).

Въ р. 1880.

О. Обачный.

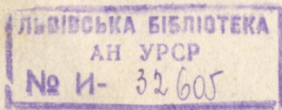
PS. Не можемо не обвинити себе въ своѣмъ грѣху, а то есть въ цѣлковости, яка насъ мучить що до способу, въ якій нашь священничій загаль а передъ веѣмъ наша консисторія обѣйде ся съ справами, якї намъ особа канцлера собою донесла, именно:

1) якъ заапликує науку о реституціи (не особы але рѣчи)?

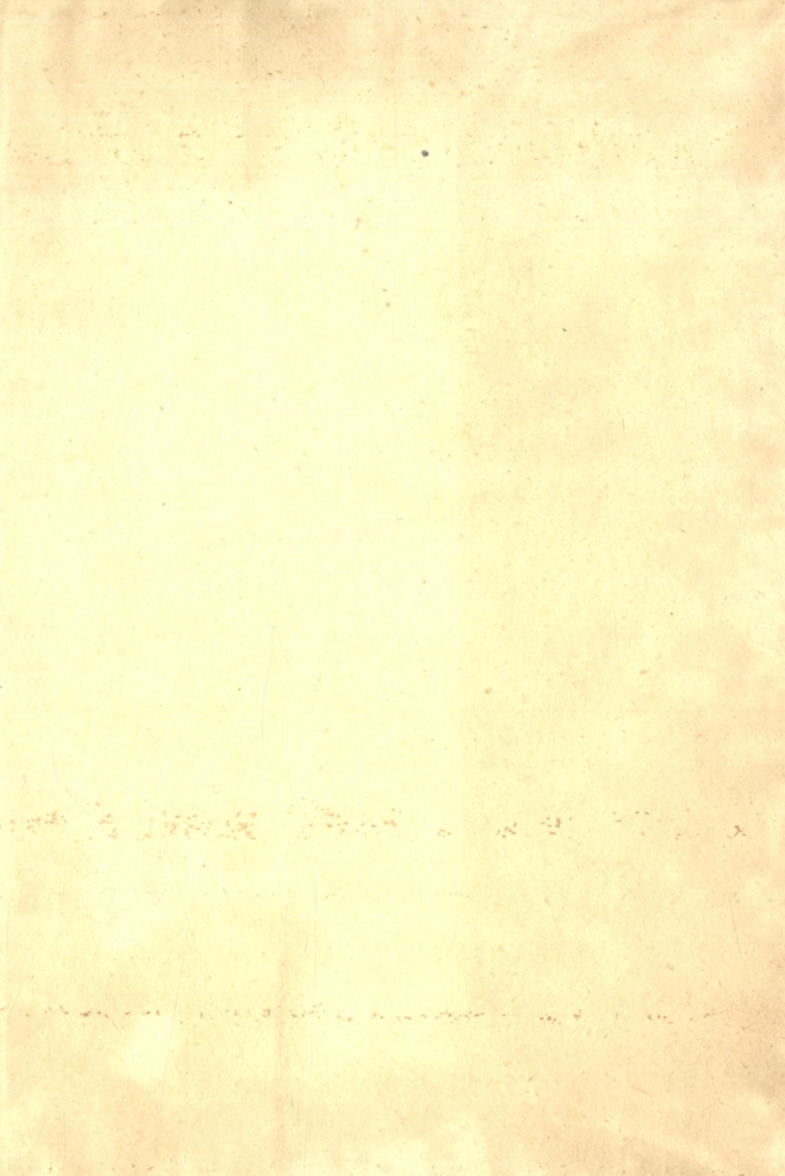
2) якъ обѣйде ся съ канцлеромъ, коли той в часѣ обѣйде свою кару?

Чи порѣшитъ ихъ въ змыслѣ своєї религійно моральной ролѣ, въ змыслѣ іерейской солидарности въ душѣ захованя своєї поваги, въ душѣ християнської справедливости но заразомъ христового милсердя и правдивои людскости?

Idem.

05

и. 32.605

✓

